

ابزارهای ارزیابی و سنجش

اختلال فوبی خاص

ترجمه و تالیف:

لیلا امیرپور

دانشجوی دکتری تخصصی روان‌شناسی بالینی

انستیتو روان‌پزشکی تهران

سارا سبحانی

کارشناس ارشد روان‌شناسی بالینی

انستیتو روان‌پزشکی تهران

انتشارات آزمون‌یار پویا

(حق چاپ محفوظ است)

سرشناسه: امیرپور، لیلا، ۱۳۶۱.

عنوان و نام پدیدآور: ابزارهای ارزیابی و سنجش اختلال فوبی خاص / لیلا امیرپور، سارا سبحانی.

مشخصات نشر: تهران: آزمون یار پویا، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۱۷۵ ص: جدول.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۴۹-۲۷-۹

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتابنامه: ص ۱۵۵.

موضوع: هراس شناسه افزوده: سبحانی، سارا، ۱۳۶۷.

رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ الف۸الف/۵۳۵ RC رده بندی دیویی: ۶۱۶/۸۵

شماره کتاب شناسی ملی: ۴۲۰۱۶۰۳

عنوان: ابزارهای ارزیابی و سنجش اختلال فوبی خاص

نویسنده: لیلا امیرپور و سارا سبحانی

ناشر: آزمون یار پویا

مدیر تولید: محمود ریاحی

ویراستار علمی: دکتر رخساره یزدان دوست

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه، چاپ چاپ دوم زمستان ۱۴۰۱

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۴۹-۲۷-۹

قیمت: ۶۴۰۰۰ ریال

تهران - میدان فردوسی - خیابان انقلاب غرب - بن بست شاهرود - شماره ۶

تلفن: ۸۸۹۳۵۸۹۴ - همراه: ۰۹۱۰۰۵۱۱۰۰۳

Email: pub@azmonyar.com

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۱	فصل اول: کلیات ارزیابی
۱۱	کارکردهای ارزیابی
۱۱	۱. تشخیص اختصاصی
۱۱	۲. تشخیص افتراقی
۱۲	۳. فرمول‌بندی موردی
۱۲	۴. طرح درمان
۱۲	۵. ارزیابی نتیجه درمان
۱۳	انواع راهبردهای ارزیابی
۱۳	۱. مصاحبه‌های بالینی
۱۳	۲. مقیاس‌های خودگزارشی
۱۶	۳. ارزیابی رفتاری
۱۶	۴. ارزیابی روانی-فیزیولوژیکی
۱۶	سایر موضوعات مورد توجه در ارزیابی
۱۶	سن، پیشینه فرهنگی و جنسیت اشخاص
۱۷	محدودیت‌های عقلانی
۱۷	منابع در دسترس
۱۷	واکنش‌پذیری نسبت به ابزارهای ارزیابی
۱۹	فصل دوم: مسایل مهم در ارزیابی اختلال فوبی خاص
۱۹	تشخیص اختصاصی
۲۳	تشخیص افتراقی
۲۵	مشخصه‌های اصلی اختلال فوبی خاص

۲۶	ویژگی‌های مرتبط
۲۹	فصل سوم: ابزارهای اندازه‌گیری اختلال فوبی خاص
۲۹	مصاحبه تشخیصی اختلال‌های اضطرابی (ADIS-IV):
۳۰	اختلال فوبی خاص
۳۸	ارزیابی‌های رفتاری
۴۰	پرسشنامه‌های خودگزارشی
۴۳	پرسشنامه ترس از ارتفاع (AQ)
۴۶	مقیاس نشانه خون-تزریق (BISS)
	پرسشنامه شناخت‌های عمومی فضاهای بسته (CGCQ) و پرسشنامه موقعیت‌های
۴۸	مرتبط با فضاهای بسته (CSQ)
۵۲	پرسشنامه فوبی فضاهای بسته (CLQ)
۵۵	پرسشنامه اضطراب دندان‌پزشکی (DAI)
۵۸	پرسشنامه شناخت‌های دندان‌پزشکی (DCQ)
۶۱	زمینه‌یابی ترس از دندان‌پزشکی (DPS)
۶۴	پرسشنامه ترس از عنکبوت‌ها (FSQ)
۶۶	برنامه زمینه‌یابی ترس (FSS)
۷۰	زمینه‌یابی ترس پزشکی (MFS)
۷۳	پرسشنامه قطع عضو (MQ)
۷۶	پرسشنامه مار (SNAQ)
۷۸	پرسشنامه باورهای فوبیای عنکبوت (SBQ)
۸۱	پرسشنامه عنکبوت (SPQ)
۸۳	توصیف مختصر سایر مقیاس‌ها
۸۳	مقیاس اضطراب دندان‌پزشکی کورا (CDAS)
۸۴	مصاحبه ترس دندان‌پزشکی (DFI)
۸۵	پرسشنامه فوبی سگ (DPQ)

۸۵	مقیاس ترس از پرواز (FFS) -----
۸۶	مقیاس فوبی دندان پزشکی شفیلد (SDPS) -----
۸۶	زمینه یابی اجتناب پزشکی MAS -----
۸۷	پرسشنامه منشاء (OQ) -----
۸۷	پرسشنامه منشاء فوبی (POQ) -----
۸۸	زمینه یابی گذشته نگر ترس کودکی و ترس کنونی بزرگسالی (RCCAFS) -----
۸۹	پرسشنامه موقعیت های تهدید آمیز پزشکی (TMSI) -----
۹۰	پرسشنامه فوبی عنکبوت واتر و شاروگ (WS-SPQ) -----
۹۱	پیوست الف: مرور کلی بر ابزارهای سنجش اختلال فوبی خاص -----
۹۳	پیوست ب: پرسشنامه ها -----
۹۳	پرسشنامه ترس از ارتفاع (AQ) بخش ۱: مقیاس اضطراب -----
۹۵	پرسشنامه ترس از ارتفاع (AQ) بخش ۲: مقیاس اجتناب -----
۹۶	مقیاس نشانه خون - تزریق (BISS) -----
۹۷	پرسشنامه شناخت های عمومی ترس از فضای بسته (CGCQ) -----
۹۹	پرسشنامه ترس از فضای بسته (CLQ) -----
۱۰۱	پرسشنامه موقعیت های مرتبط با ترس از فضای بسته (CSQ) -----
۱۰۳	سیاهه اضطراب دندان پزشکی (DAI) -----
۱۰۸	زمینه یابی ترس از دندان پزشکی (DFS) -----
۱۰۸	هنگام انجام اعمال دندان پزشکی -----
۱۱۰	پرسشنامه ی ترس از عنکبوت ها (FSQ) -----
۱۱۲	برنامه ی زمینه یابی ترس ۲ (FSS-II) -----
۱۱۵	زمینه یابی ترس پزشکی (MFS) -----
۱۱۹	پرسشنامه ی جراحی (MQ) -----
۱۲۲	پرسشنامه ی مار (SNAQ) -----
۱۲۸	منابع -----

طبق آمارهای منتشرشده از سوی انجمن روان‌شناسی آمریکا، از هر چهار نفر، یک نفر در طول عمر خود یکی از اختلال‌های اضطرابی را تجربه می‌کند. اختلال‌های اضطرابی با تخریب عملکرد افراد در زمینه‌های مختلف به ویژه توانایی برقراری و حفظ روابط رضایت‌بخش و موفق شغلی، موجب افزایش آسیب‌پذیری نسبت به ابتلا به دیگر اختلال‌ها نظیر افسردگی، سوءمصرف مواد، و اختلالات جسمانی شکل شده و بار اقتصادی قابل ملاحظه‌ای به مبتلایان و جامعه تحمیل می‌کند. متأسفانه علیرغم شیوع بالای اختلال‌های اضطرابی و پیامدهای شدید آن، افراد مبتلا غالباً تشخیص درستی از سوی متخصصان بالینی دریافت نمی‌کنند و در نتیجه در انتخاب درمان مناسب ممکن است با مشکل مواجه شوند.

براساس مطالعات متاآنالیز، اثربخشی درمان شناختی - رفتاری در اختلال‌های اضطرابی اثبات شده است. یکی از مزایای این درمان، انتشار راهنماهای درمانی ویژه هر اختلال است که توسط متخصصان بالینی صاحب نظر نوشته شده و در سال‌های اخیر در دسترس درمانگران قرار گرفته است. نکته قابل توجه در استفاده از این پروتکل‌های درمانی این است که درمانگران پیش از ورود به درمان باید به ارزیابی همه جانبه اختلال اضطرابی مراجع خود بپردازند چرا که ارزیابی در درمان شناختی رفتاری از اهمیت بسزایی برخوردار است. تا جایی که می‌توان گفت مفهوم‌پردازی و درمان شناختی رفتاری بدون ارزیابی امکان‌پذیر نیست.

ارزیابی شناختی - رفتاری رویکردی عینی و کمی دارد به عبارت دیگر در این رویکرد، روش‌های مختلفی برای گردآوری اطلاعات به کار گرفته می‌شوند که هدف همه آن‌ها عینیت بخشیدن به اطلاعات و در نهایت کمی کردن آن‌هاست و درمانگران باید با حوزه ابزارها و مقیاس‌های در دسترس برای ارزیابی افرادی که از

اضطراب رنج می‌برند، آشنایی کامل داشته باشند.

از میان ابزارهای سنجش اختلال‌های اضطرابی، پرسشنامه‌های خودگزارشی همواره بخشی از ارزیابی شناختی - رفتاری پیش از شروع درمان، طی درمان و حتی هنگام خاتمه درمان هستند ولی متأسفانه با وجود اهمیت و سودمندی استفاده از آن‌ها، بسیاری از درمانگران یا به دلیل عدم آشنایی و یا به دلیل عدم دسترسی به پرسشنامه‌های مختص هر اختلال، از پرسشنامه‌های عمومی اختلال‌های اضطرابی استفاده می‌کنند لذا هدف این کتاب، ارائه منبع جامعی از ابزارهای سنجش بویژه پرسشنامه‌های خودگزارشی مختص هر اختلال اضطرابی است.

این کتاب که به اختلال فوبی خاص اختصاص دارد، پس از پرداختن به کلیات ارزیابی، مسایل مهم در ارزیابی اختلال فوبی را بر اساس DSM-V مورد بحث قرار می‌دهد و در نهایت ابزارهای سنجش اختلال فوبی خاص را به تفصیل ویژگی‌های روان‌سنجی معرفی می‌کند. همچنین پیوست الف، ویژگی‌های اساسی مقیاس‌های مرور شده در این کتاب را بطور خلاصه نشان می‌دهد و پیوست ب، شامل رایج‌ترین پرسشنامه‌های خودگزارشی است. امید است این کتاب بتواند بخشی از کمبود منابع در این حوزه را برطرف نماید و مورد اقبال پژوهشگران و درمانگران قرار گیرد.

لیلا امیرپور